
НОВА
1934
Ч. 12 а
ХАТА

„НОВА ХАТА“

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ.

Виходить двічі в місяць.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:

ЛЬВІВ. РИНОК 39. I. п.

Телефон: 85-83 Число конта П.К.О. 405361

Річна передплата .... 16.00 зол.
Піврічна передплата .... 8.50 „
Чвертьрічна передплата ...... 4.50 „
Ціна поодинокого числа: 80 сот.

Річна передплата в Америці й Канаді .... 3 дол.
Річна передплата в Чехословаччині .... 60 Кч.
В Румунії: річна передплата 400 леїв, піврічна 210 леїв, чвертьрічна 120 леїв, поодиноке число 40 леїв.

З Америки й Канади приймає передплату за часопис: Заступництво „Nowa Chata“, Philadelphia Pa, 1134 Atwood Road.

В Румунії приймають передплату за „Нову Хату“: Dmytro Herodot, Bucarest IV. str. Delea Veche 45.

Пренумерата є платна з гори; післяплатникам числиться передплату так, якби була плачена квартально. Хто не повідомить адміністрації письмо про те, що не бажає вже передплачувати, числиться далі передплатником. Зворот числа поштою ще не є виповідженням пренумерати.

Реклямації треба вносити за посередництвом місцевого поштового уряду, коли число не наспіло до 10-го кожного місяця на місце призначення. Реклямацій надісланих прямо, або в пізнішому речинці Адміністрація не бере під розвагу.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Марія Омельченко, Югославія. Прохаємо подати нам свою теперішню адресу.

Богдан Заклинський, Пяткова. За світлини щиро дякуємо. Незабаром використаємо їх і повернемо. Придадуться нам до анкети про полтавське вбрання.

З. Мірна, Прага. Помилку справили в ч. 11.

Ярослав Коваль, Цінева. Часопис висилаємо. У нас є тільки одна з виставки — світлина „Ластівки на дротах“.

Володимир Січинський, Прага. Листа з рисунками одержали. Кліші вже вислали на празьку адресу.

Др. Зоя Плітас, Подебради. За відомості дякуємо.

*

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ.

Софія Ґрещук, Саскатун. Передплату (2 дол.), вислану в лютому ц. р. ми одержали. Заплачено до кінця 1934. р.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

До першого грудневого числа долучуємо складанки П.К.О. з проханням вирівнати залеглість до кінця року. Звертаємо увагу всіх наших передплатниць на змінений вигляд числа (двотижневик), що приходить вже в грудні за ту саму ціну. Кошти видання збільшилися, отже кредитувати числа не можемо.

Передплатницям з Румунії звертаємо увагу на те, що реклямації треба вносити до кінця того самого місяця, коли число не дійде на місце призначення. Пізніших реклямацій не можемо брати під увагу.

Так само пригадуємо про відновлення передплати на 1935 рік. Прохаємо зголошуватися в Румунії у Дм. Геродота, Букурешти, стр. Делеа Веке 45. Річна передплата виносить 400 леїв, піврічна 210 леїв, поодиноке число коштує 25 леїв.

ЗАГРАНИЧНЕ ЛЬОСУВАННЯ

відбудеться дня 10. грудня перед заграничною комісією. Виграні розсилаємо сейчас.

Додатково втягнули ми до списку учасниць ще слідуючих передплатниць:

Канада: Олена Стратичук, Гаффорд; Укр. Жін. Т-во, Форт Віліем; Марійка Потоцька, Вінніпеґ.

Сполучені Держави Америки: Ольга Березюк, Бефело; Текля Тягнибік, Шікаґо; Катерина Доманчук, Шікаґо.

Румунія: Евгенія Дамян, Бурдужени; Т-во „Чорноморе“, Чернівці; Ольга Онуфрак, Чернівці.

Чехословаччина: Стефанія Охримович, Мукачів.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ

РІК X. ГРУДЕНЬ 1934. Ч. 12 *а*.

З ВЕЧОРА НАРОДНЬОЇ НОШІ

п. Анна Палій в народньому вбранні з Покуття.

П. Олександра Щуратова, нагороджена за ориґінальність строю. Одяг бойківської молодиці зі Славська. Цікавий очіпок із мережива, перевязаний хусткою. Біла, гарно збирана сорочка, біла спідниця — мальованка. На ногах ходаки.

ІРИНА ҐУРГУЛА.

ПОКАЗ НАРОДНЬОЇ НОШІ

(Промова з вечора народньої ноші дня 4. ц. м.).

За хвилину перед нашими очами пересунеться хоровід ріжних типів народньої ноші. Із цілої української території від північних окраїн до полудня, із степового сходу до верхів лемківських гір — зібралися сьогодня жінки в своїх типових строях, щоби дати перегляд народньої ноші. Перегляд буде не повний, бо не вдалося показати чоловічих одягів.*) Однак очаровані барвністю жіночих строїв, багацтвом прикрас, різноманітністю й привабливістю форм — ви з легким серцем вибачите це недотягнення нашої імпрези.

Показ народньої ноші дасть нам багато нових вражінь. Ми пестимо очі барвним кольоритом; із насолодою відчуємо спокій і творчу рівновагу народнього мистця; ми схопимо тайну народнього примітиву, що зумів звести до одної схеми вікові культурні надбання — і в сучасному одягу переховати форми прадавних східних культур та первістки ріжних епох і стилів.

Живою барвною мапою перейдуть ріжні типи народнього строю у зразкових реґіональних відмінах. Вони утворять зубату криву, що протягнеться від полудневого Сходу почерез Буковину й цілу Галичину на Волинь і Полісся.

Уладжуючи нинішній вечір, ми не маємо на думці плекання традиції, лише хочемо на великій кількості ріжних, поодиноких строїв — показати мистецькі прикмети народньої ноші. І тому прошу не дивитися на виведені сьогодні строї як на цінні й цікаві пережитки музейної вартости. Ви сприймайте їх як твори мистецької уяви безчисленних творчих талантів, що виростають довгими віками серед певних умовин життя.

Наш вечір має на меті ще й іншу ціль. Від довшого часу ми думаємо над тим, щоби поширити один тип українського народнього строю, що був би гарний, репрезентативний та зберігав характеристичні прикмети українського народнього мистецтва. Для цеї цілі ми перевели вже ріжні проби: перевели анкету, влаштували багато вистав, розписали конкурс на артистичний проєкт. І нагромадивши величезний матеріял прегарних, цікавих і характеристичних узорів, ми не могли згідно висказатися за одним неповним типом. І сьогодня ми показуємо вам цілий ряд оригінальних строїв у повній надії, що ваш осуд матиме велике значіння для розвязки цього питання.

П. Ірина Пежанська, нагороджена за красу свого одягу з Заліщиччини. Цікавий завій голови з червоної вовняної тканини. Багато вишивана сорочка, вишнева опинка в чорні пружки.

---

*) На вечорі були 2 чоловічі одяги: гуцул з Жабя і молодий в міщанському строю при весільній групі з Угнова.

КОНСТ. МАЛИЦЬКА.

СВЯТОЧНІ ДАРУНКИ ДІТЯМ

Завівся у нас здавен-давна такий звичай, що на свято Миколая й Різдво обдаровують дітей ріжними дарунками. Тимто наші найменші й трохи більші дожидають щороку нетерпеливо, коли старенький святий, Мир лікійських Чудотворець, з ангелом і чортом при боці, загостить до їх хати чи до школи або захоронки, і власними руками дасть кожному, що йому ласка небесна вибрала. Так само чарівно всміхається дітям і різдвяна ялинка, осяяна світлом, тремтяча ангельським волоссям, обвішана тим усім чудесним, про яке мріється цілий довгий рік.

Колись за ліпших часів і тих дарунків було більше і в найбіднішій хаті гостив св. Миколай і пишалася вбрана ялинка. І дарунки теж були колись інші: дівчата обовязково діставали ляльки або кухонну посудину, бо — мовляли — дівчині суджено бути матірю й ґаздинею, так хай вже змалку заправляються на ляльці колисати, вбирати, доглядати — хай вчаться варити, прятати, шити, господарювати. — Хлопцям купували знов жовнірів, трубку, бубен, шаблю й шолом, бо вони призначені робити багато гуку-стуку, воювати і вбивати. Очевидно, марево війни було тоді доволі далеке батькам і дітям, тому й гарно було бавитися в війну, знаючи тільки героїчну її сторону з книжкових оповідань. Правилом теж звичайно бувало, не давати в дарунку дітям нічого практичного в розумінні щоденного вжитку, як ґардероби, рукавичок, шаликів, черевиків і т. п., бо дитина розуміла, що такі речі повинна мати сяк чи так і не вважала їх за дарунок. Дарунок мусів бути чимсь, що виходить поза межі сірої буденщини, отже солодощі, забавки або й цікава, гарна книжка.

Але часи міняються, і ми з ними. Сьогодні й родичі вибирають дітям інакші дарунки, і діти мають інші побажання. І сучасна педаґоґіка ставить до діточих забавок свої вимоги. Виключає забавки воєнного, так сказатиб, характеру, що розбуджують у дітей замолоду ворожі, кровожадні інстинкти — виключує й такі, що викінчені як цілість, не розвивають у них творчої уяви. Бо воно так і є. Даймо дитині готову хатку чи палатку, і вона побавиться ними раз і другий і, заскучавши, відкине. Але та сама дитина годинами сидітиме над цеголками і складатиме із них по власній фантазії найріжнородніші предмети. І лялька простенька, голенька може більше вдоволити, ніж причепурена в найбагатшу ґардеробу. Бо що з такою робити? посадиш її у крісло і сидить, запишавшись. А тій простенькій треба самій усе придбати, від сорочини почипаючи, а на светерку скінчивши.

Більшу теж сьогодні звертають увагу на обдаровування дітей книжками. З поширенням діточих видавництв, з вимогами школи дотично домашньої лектури, з ростучим у дітей заінтересуванням до друкованого слова, до ілюстрацій, до ґазети, до нових здобутків техніки, книжка — як дарунок — висувається у старших дітей на перше місце.

Але послухаймо, що самі діти говорять про святочні дарунки для них. Передімною є письменні відповіді 157 дівчаток у віці від 7—13 літ (є поміж ними і кількох хлопців). На питання, що бажають собі від св. Миколая, найбільше голосів (95) впало за спортовим приладдям. Санки, лещети, совги, спортовий стрій — ось що хотілиб мати діти тепер під зиму і то не лише багатші, а якраз діти бідніших родичів. „Коло нас в парку багато лещетарів і мені прикро, що всі буяють, а я мушу сидіти дома" — пише учениця зі VI. кляси. Всі впевняють, що дуже люблять зимовий спорт. Три дівчинки радіб дістати коня-куцика, щоби їздити на ньому літом. Знаменний знак часу! Уподобання старших находять відгомін у діточому світі.

По спортах друге місце займають книжечки (85 побажань) і то менше байки-казки, а переважно описи подорожей і цікавих пригод. Всі хотілиб ще раз прочитати ті оповідання, які з учителькою читали в школі і дістати їх на власність. Дві дівчинки просять молитвеників, одна й один хочуть „Енциклопедію", є навіть побажання словарця італійської мови. Ювилей Федьковича розбудив у деяких охоту пізнати книжку про того „що цілий Львів за нього тепер говорить, а ми теж будемо обходити в школі його свято".

73 дітей, значить половина, просить у св. Миколая одежини і то не якоїсь там чепурної суконки, щоби пишатися нею перед людьми, а теплого плащика, светера, теплих панчіх, рукавиць, шалика, шапки, снігівців. „Суконки не маю, черевики не підзельовані, панчохи подерті, а мені так далеко до школи". — „До тепер я не мала жадних зимових річей, а мама не має грошей, щоби купити мені зимові річи". — „Хочу дістати камаші, щоби було тепло в ноги, бо маю ревматизм". — „Мій плащ вже короткий і мені дуже зимно по ногах, бо я була хора на шкарлятину". — „Коло нас є дуже зимно і прикрі вітри, мешкаю далеко, заки дійду, то дуже змерзну". — „Хочу дістати теплі скарпитки, бо бачила, що товаришки носять такі і кажуть, що їм тепло в ноги". Три малі дівчатка просять парасоля від дощу, а дві старші хотілиб дістати гроші на шкільну оплату. Для двадцяти дітей мрією є дістати в дарунку шкільні прибори: олівці, пера, зшитки, крейдки („бо тато не може мені купити"). Чи не важка тепер справді кріза життєва, коли діти, які думками бодай можуть сягати найвище, у віці, що його звуть безжурним, просять у св. Миколая лише теплих скарпиток і парасоля?

Те, за чим ми колись молилися до святого, є бажанням великої меншости. Вправді 38 дівчаток поміж іншими вставляє теж прохання про ласощі, але деякі старші відразу вже й застерігаються: „пару цукорків і чоколядок, бо тамто все потрібне, а чоколяда лише на смак" — „якісь солодощі, бо мама не може мені їх купити" — „щоби часом щось смачного зїсти".

А як з ляльками? На 150 дівчаток тільки 13 наймолодших заявилося за ними. І це теж знаменне явище сьогоднішньої доби. Лялька — це для дітей дитина, коло якої треба ходити. Заможніші дівчатка, це звичайно нині одиначки у своїх батьків і не бачуть коло себе молодшої рідні, не бачуть піклування матері біля неї. У дівчат з бідної сімї, у тих зі сутерен, численна рідня, але діти там є радше тягарем і нераз проклинають їх родичі, що прийшли на світ. А чи дітям тої верстви ґайною такі історії, як ґінекольоґічний процес д-ра Швіґера у Львові? Об їх уха відбивається усе і вони бачать, що дитина не є сьогодні благословенням у хаті. Одні не мають часу ні охоти нею займатися — другим не стати засобів на їх виховання.

Ні! Теперішні дівчатка не хочуть ляльок.

А хлопці? Оці старші хотілиб мати столярський варстат, щоби на ньому виробляти ріжні предмети — фотоґрафічний і проєкційний апарат — альбом на марки — туристичну лямпу — вічне перо — скриньку на мінерали — кружок і кійок до ґаківки марки С. С. М. — і таке інше.

Про жовнірів, бубен, шаблю нема й згадки. В теперішніх дітях живе ще мабуть у спадщині по батьках свідомість страховищ недавньої війни. „Воно недобре для нас" — підказує мені товаришка. — „Недобре? Невжеж оловяні жовніри навчать любови вітчини и завзяття в бою за неї, а трубка військова пригадає в слушний час громадянський обовязок?"

А однак, коли переглядаю святомиколаївські побажання наших дітей, жаль мені їх стає за їх скромні й надто поважні на їх вік вимоги. І хотілосяб мати змогу одягнути їх усіх тепло, щоби не мерзли в коротких плащах і подертих черевиках і дати їм багато солодощів не лише „на смак" і на „часом" і справити їм усім спортове приладдя, щоби серед чистої природи позабули на сіру буденщину життя — а дівчаткам багато-багато ляльок у народній ноші усіх областей нашої України.

Чи воно неможливе до переведення?

ПАМЯТІ МАРІЇ МАРКОВИЧЕВОЇ (МАРКА ВОВЧКА)

10. грудня ц. р. минуло сто літ від уродин великої української письменниці, сучасниці Шевченка, якій присвятив він свій вірш „Давно я поза Уралем блукав" і возвеличав її, називаючи „кротким пророком і обличителем людей жестоких і неситих", за яким давно він тужив, якого у Господа благав. Повертаючи зі заслання, познайомився Шевченко з творами Марковичевої і не міг начудуватися красі їх мови й сюжетам з кріпацької недолі.

Марковичева дала нам цілу низку прегарних оповідань, де героїнями є переважно жінки, бо вони найдошкульніш відчували панщизняний лад, як матері дітей, жінки рабів-чоловіків, як панські наймички. Бачимо їх, тих смирних страдниць, в оповіданнях „Два сини", „Козачка", „Інститутка" — відчуваємо їх щиру любов у „Кармелюку", „Чарах", „Сестрі". Зложені напричуд гарною народньою мовою, останугь ті нариси в нашій літературі назавжди безцінними перлинами, якими обдарував нас великий талант небуденної письменниці.

Коли рівняти її з чужинками, то найбільш похожа на неї американка Анрієта Бічер Стоу, яка рівночасно з нашою Марковичевою виступає в Америці зі своїм великим романом „Хата дядька Томи". Змалювала в ньому страшні картини з життя невільників-муринів і мала відвагу їх змальовати в часах, коли навіть люди чесні, загально поважані й буцім то справедливі були прихильниками невільництва і вважали його зовсім природним явищем, немов то освяченим самим Богом і церквою.

„Хата дядька Томи" появилася в друку 1852 р. і потрясла сумлінням американського громадянства. Почалися змагання за знесенням невільництва, що й сповнилося 1865 р. внаслідок реформи, яка невідклично скасувала неволю муринів у Сполучених Державах. Заслуга в цьому була безперечно Бічер-Стоу, так само як і про нашого Шевченка ходили між народом чутки, що то він писав народові волю, коли в році 1861 знесено на Україні кріпацтво. І хто зна', чи й спокійно писані твори Марії Марковичевої, реєструючі обєктивно яркі факти з кріпацької недолі, не були також одним звеном у безконечному ланці причин, що оконечно зліквідували ту ганьбу XIX століття.

Цього року минає сто літ від уродин Марковичевої — та чомусь то роковини визначної письменниці не находять у нас відгомону. Чи серед повені всякого рода інших ювілеїв призабуто жінку-ювілятку? чи може більш чужою зробила нам її, опрокинена зрештою вже нині, леґенда про московське походження Марковичевої?

Та ні — найшовся жіночий гурток, що перший відсвяткував память Марка Вовчка. Це учениці львівської школи „Труду" улаштували 2. грудня ц. р. з приводу ювілею виставку „Інститутки" в інсценізації А. Павлусевича, нарочно для „Труду" написаної. Виставку попередив короткий відчит учен. Евгенії Малиновської про авторку й її письменницьку творчість. Відчит опрацьований був старанно, лише мова прелеґентки, а найпаче наголошування слів не були бездоганні. Інсценізована „Інститутка" обіймала пять картин з оповідання (сцена в дворі старої пані перед приїздом унучки — приїзд панночки — заручини з лікарем — сцена в челядній в домі лікаря — остан-

(Докінчення на ст. 14).

ПЕРЕДПОКІЙ

Чомусь привикли ми скидати до передпокою всяке непотрібне „дрантя". Якийсь столик на дряхлих ніжках накритий старою, зіпраною серветкою, непевне вже крісло, образ у широких золочених рамах. А крім того шафи, одна, друга — а на ній валізки.

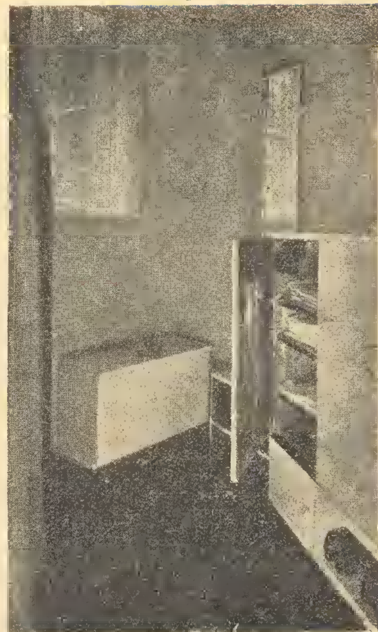
Оце міські передпокої. Сільські може трошки просторіші, але зате незамешкані, бо в селі „парадного" ходу мало вживають.

Чому ми так нехтуємо цим закутком, невідомо. Вертаючи хочемо, щоби за порогом нашої хати зустріла нас своя, рідна атмосфера. Виходячи з дому, несемо зі собою спомин затишного житла. А тут оці темні, перевантажені передпокої! Як це одно з другим погодити?

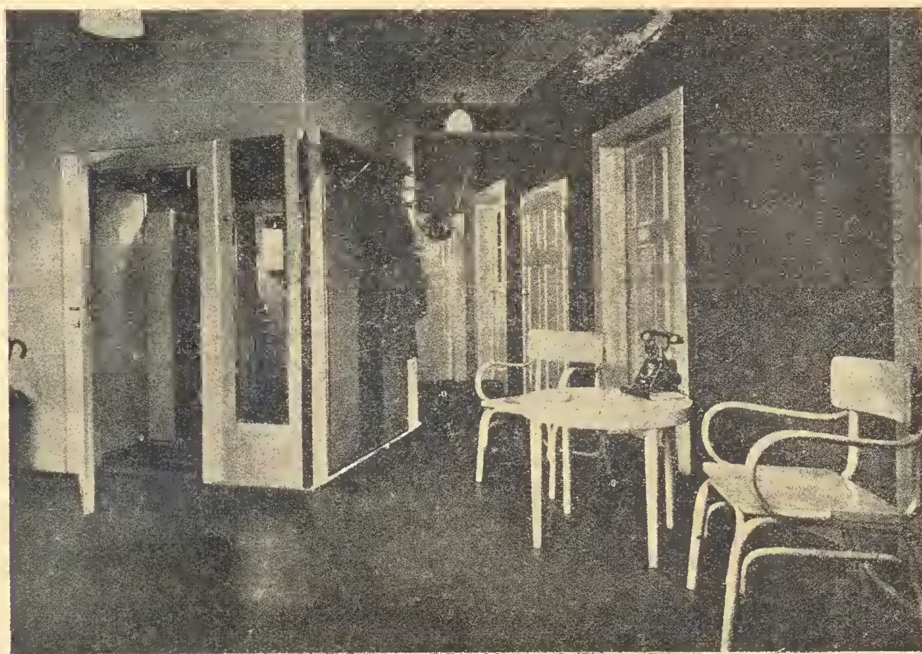
Зовсім просто: зробити їх ясними. Гладке ясне мальовило побільшить його значно. Меблі веселі, ясні. Дуже часто білі. Ось поруч бачимо на світлині такий білий ґарнітур до передпокою. Біла стінка з вішалкою тут невидна. Тільки кут зі скринею і білизняркою.

Бо сховків нам теж потрібно в передпокою. Якщо є місце, може стояти й шафа. Але частіше передпокої малі. Тому краще примістити там білизнярки, або комоди та скрині. Скриня призначена на брудне білля, а одночасно служить сідалом, коли хочемо скинути або вдягнути кальоші. Поруч вузьке, довге дзеркало, необхідне в передпокою. Взагалі дзеркало! Його тепер ніде нема — тільки в передпокою та в купальні. З вітальні вигнали його — (нічого зайвого на стінах!), а спальні, кажуть у модерному помешканні немає.

Комода має сховки на білля та відкриті полички на верхнє взуття. На комоду можна положити торбинку й капелюх, заки вдягнемо його перед дзеркалом.

Ясні меблі до передпокою. Виконані в робітні Тимочко і Гальов, Львів, ул. Коперника 54.

Більший передпокій можна використати на почекальню. А почекальня — важна проблема у лікарів, адвокатів та по установах.

До передпокою модні також меблі колірові. Замість білого ляку вживають тоді синього, коралевого або зеленого. Мовляв, у передпокою не пересиджуємо. Приємно вглинути в себе отак на одну хвилину враження соковитої краски.

Але це все одно. Колірові чи білі — як хто любить. Тільки щоби вони були ясні, свіжі. Бо надходять Різдвяні Свята, а з ними милі прошені, чи непрошені гості. Бо як не зарікайтеся, що свят не справляєте, а все одно не всидите дома! Все одно треба відвідати найближчу рідню, чи вшанувати імянини якоїсь Стефанії, Та й до нас хтось зайде. А ми хочемо, щоби перше враження нашої хати було привітне й лишало по собі гарний, теплий спомин.

Л. Б.

НАША ЧИТАЛЬНЯ

Ще не прозвенів голос Pro*) за читальною при „Новій Хаті", а ми вже її маємо. Справді. І то буквально при „Новій Хаті", бо в сусідній від редакційної кімнаті.

Зовсім як бажала собі Pro! Матимемо нагоду зійтися прочитати часописи, побалакати на актуальні теми, послухати цікавих людей. І навчитися дечого: зараз же 17. ц. м., починається в читальні курс рукавичництва, дальше плянується курс вишивання низом.

А сама читальня? Це кімната, яку прибрати і урядити помогли нам наші мистці. Жінки-малярки, удекорували стіни своїми картинами на постійну малярську виставу. А видавництва посилають в обмін свої часописи, що висять на кілочках і чекають читачок.

Просимо прийти! Всіх членів кооп. „Українське Народнє Мистецтво" і передплатниць „Нової Хати"! Просимо привести з собою й милих гостей, що не належать ще ні до одних, ні до других.

Читальня відкрита щодня від год. 5 пополудні до 9-тої увечорі. Адреса: Ринок ч. 39, І. поверх.

---

*) гл. „Н. Х." ч. 10 з 1934.

Зближається час імянин та свят і я прошу порадити мені, як заховатися супроти звичаю складання дарунків, а також принимання в ці дні гостей. Здається мені, що цей звичай трохи закостенів у своїй традиції і став вимушеним обовязком; як зліквідувати цю мертву традицію, не зражуючи собі тим знайомих, — або як її оживити?

Молода господиня.

Молодій господині.

Не знаю певно, — не зясувала я собі виразно, про що саме вам іде в цій справі. Чи немилий вам обовязок принимання гостей дома, чи кошти, — чи врешті, — вяже вас те, що знайомі роблять собі видатки на імянинові дарунки, — чи врешті бажаєте удержувати товариський звязок із знайомими — лише поза домом.

Бо засадничо, — принимання гостей дома є зовсім приємною справою, коли є змога на це. Відповідне мешкання, змога приготовити приняття (кухня, поміч у подаванню до столу, відповідне накриття) кошти — і час у господині дому.

Відповідно до цього кожний може собі зясувати своє відношення до гостей, — і просити раз чи два рази до року на приняття, на якому зійшлись би ваші знайомі й забавилися взаїмно цікавою гутіркою.

На такі прошені дні можуть дуже добре надаватися дні імянин ваших чи вашого чоловіка, або дні свят різдвяних чи великодних.

Це звичайно й є нагодою, що стрічаються в цей спосіб з собою люде, які не мають інакшої нагоди бачитися з собою і воно потрібне для товариського життя людини.

Самі приняття не сміють бути в ніякому разі вимушені, ані утяжливі, для господині, чи для гостей. Коли вони утяжливі для господині, з огляду на працю й час, — врешті кошти, які вимагають цього роду приняття, а бажаєте бачити у себе в ці дні своїх знайомих, то вистачить приняти гостей чаєм і тортом. На імянини — кажеться — що гостей не просять — лиш знайомі самі прийдуть побажати — також і на свята, — тоді тимбільше надається скромна перекуска, або солодке.

Коли хочете заздалегідь запобігти тому, щоби в нинішні тяжкі часи ваші знайомі наражували себе на кошти з приводу імянинових дарунків, — то можна принагідно у відповідну хвилю, у приємній формі звернути на це їх увагу, а напевно приймуть це до відома; в цей спосіб верне погідний невимушений настрій.

Колиж абсолютно бажаєте зліквідувати у себе візити гостей, тоді найлекше виїхати на ці дні, — або принайменше подати до відома знайомих, що виїздите.

За кордоном є навіть бюра, які за відповідною оплатою висилають на бажання з означених місцевостей поздоровлення на доказ, що ніби ви там перебуваєте.

Неправда, — яка нікому не зашкодить, — але чи дійсно гості дома немило бачити?

С.

Хочу волосіння зі старих матераців вимішати з новим — тому мушу віддати його до робітні, де його скручують у шнурі та ґремплюють. Прошу ш. читачок подати мені фірму, що могла би це зробити (найрадше в Перемишлі або Львові.).

Ол. Малкова.

п. Олександрі Малко. Адресу доброго тапіцера маємо для Вас у Редакції. — Старе волосіння треба розскубати і зґремплювати.

Перероблювання очок. Набираємо на дріт певну скількість очок, наприклад 20. Щоби лекше зрозуміти роботу назьємо дріт, на якому є набрані очка першим, а дріт,

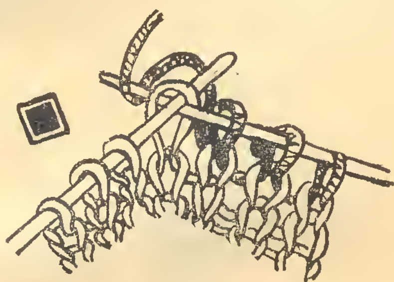

Рис. ч. 3.

яким перероблюємо очка, другим. Перекладаємо нитку на спід роботи, зверху всуваємо дріт ч. 2 в перше очко на дроті ч. 1, ловимо нитку і витягаємо на верх нове очко. (Рис. ч. 3).

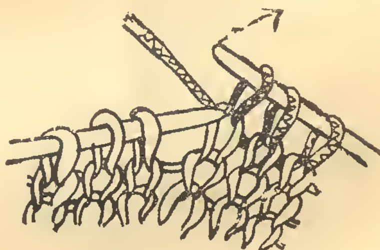

Рис. ч. 4.

Перероблене очко здіймаємо з дроту ч. 1. (Рис. ч. 4). Вкладаємо дріт у чергове очко, ловимо нитку і так продовжуємо до кінця ряду. Так зроблені очка — це праві, тому що робимо їх по правій стороні. Плстення правих очок називаємо прямим плетенням. Чорний квадратик при рис. ч. 3. означає в нашому курсі праве плетення.

Французький стіб.

Виплести прямий ряд, перевернути роботу так, що беремо в ліву руку дріт ч. 2, на якому тепер є всі очка, переложити нитку під спід роботи, дротом ч. 1 виплести прямо ряд і в такий спосіб плести всі дальші ряди.

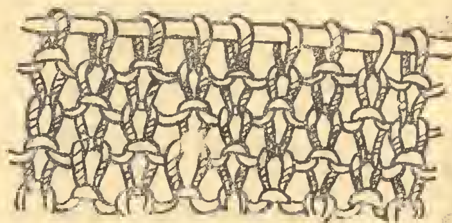

Рис. ч. 5.

Цей стіб виглядає однаково з обох сторін. Годиться тому на шалі й хустки. На светри не годиться, бо легко витягається.

Концерт Галі Левицької

В малій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка відбувся 2. ц. м. фортепяновий речіталь Галі Левицької. На програму складалися твори Моцарта, Шопена, Тоха, Миколи Колесси і Ліста. Моцарта сонату зрозуміла Галя по модерному і виконала її так. В ній брак було безжурної, прозорої легкости — тої трохи легковажної, але чарівної моцартівської душі з клясичної доби. Одначе гра мала свої наскрізь добрі сторінки. Була чиста, мягка — повна виразу, технічно опанована. Але доменою Левицької, це не Моцарт. В трьох прелюдіях Шопена та в балляді, колисанці й вальсі — показала вона не тільки блиск гри і певне володіння технічними засобами — вона вражала теж багацтвом і драматичністю вислову. Дуже цінні були вказівки директора Барвінського, які попередили виконання модерніх творів. Барвінський вчив нас розуміти модерну музику, дав характеристику, подекуди аналізу (може трохи за фахову) творів Тоха і Миколи Колесси та подав короткий життєпис цих авторів. Мистецьким завершенням речіталю було відіграння модерніх творів, — а саме — пятьох капрічій Тоха і Шерца Миколи Колесси.

Грала вона модерну музику і передавала її так самозрозуміло, що годі було ставитись неґативно навіть ворогам модерного — до того роду гри. А вже дійсно незрівнано вийшло Шерцо Миколи Колесси — між іншим надзвичайно цінний вклад в нашу фортепянову літературу. Пройшло воно так звучно — грала його з такою вервою — що захоплена публика витала ентузіястично піяністку й автора. Ліст закінчив вечір, а як наддаток почули ми повторення творів Тоха — дійсно добрий помисл — бо за одним разом годі вловити модерну музику і зрозуміти її. М. Нижанківська.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Наталя Королева, Мельник. Щиро дякуємо за посилку. Пишемо листа.

Улас Самчук, Прага. Часопис висилаємо.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ.

Параскевія Молодець, Клівленд. Заплачено до кінця 1934 року.

ПОДЯКА.

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові за скоре і без зайвих труднощів виплачення повної обезпеченої суми по мойому бл. п. мужові Іванові Топольницькому.

Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми амер. долярів 1.000 — уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „Карпатія" у Львові найширшим кругам української суспільности.

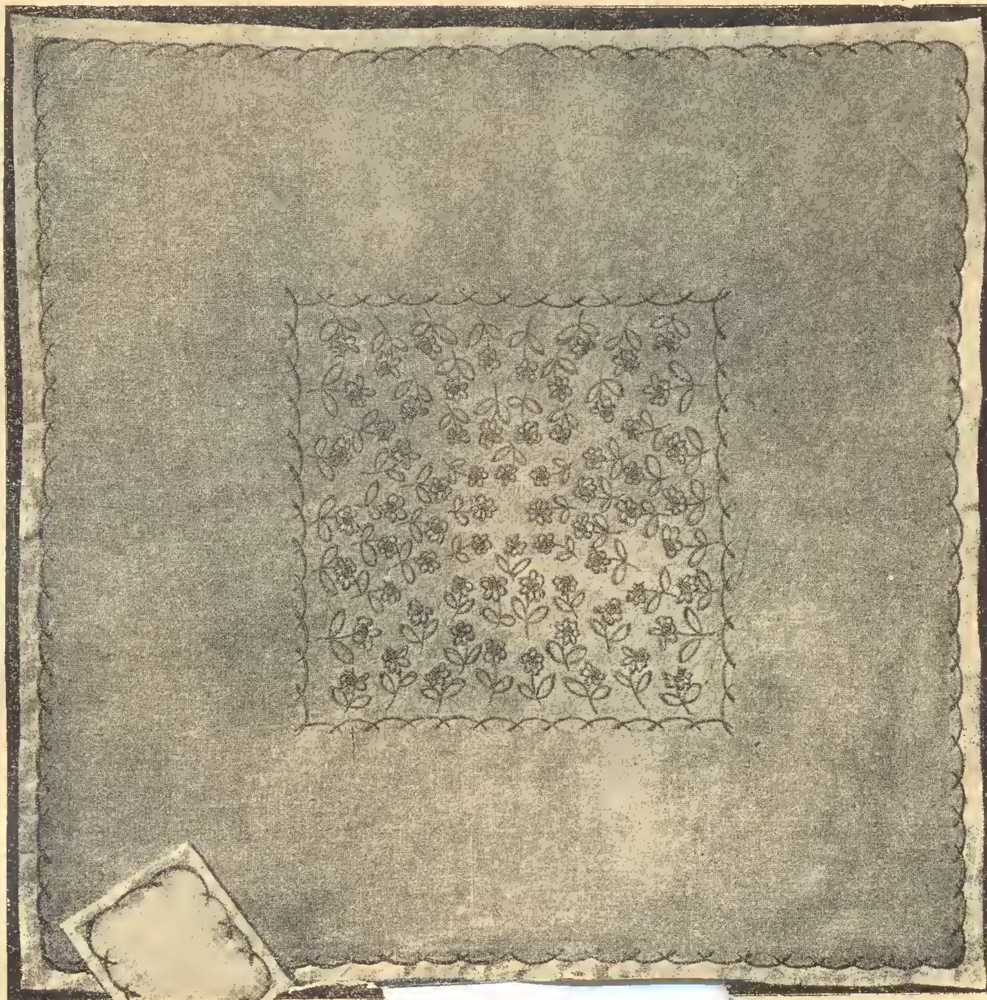
Тернопіль, дня 20. вересня 1934.

Софія Топольницька.

РУЧНІ РОБОТИ

Тут і там висловлювали читачки побажання, щоби появилися також і зразки модерних ручних робіт у нашому журналі. Зовсім слушно. Так як при сукнях не можна ограничуватись виключно тільки вишиваними моделями, так і при вок — взори народні, або композиції мистців, оперті на наших народніх мотивах.

Хочемо, щоби оця сторінка помогла нам пізнати сучасні напрямки мистецького промислу. А їх повинні ми зна-

ручних роботах треба слідкувати за тим, що в світ
Бо ручні роботи міняються так само як сукні, меблі
тектура. Вони достосовуються до вимог нового часу

Ось сторінка модних ручних робіт. Починаємо.
строго розмежовуємо від цих — роботи з примінення
узорів. Взори поміщені на сторінці модних ручних
це композиції сучасних мистців. На сторінках наши

примінювати якслід наші народні взори до
разок подаємо обрус до підвечірку. Мате-
ковтаве полотно, вишивка виконана в одній
Cot on Perlé. Цікаве її розміщення — по
невеличкому прямокутнику. Розміщення
вишивка є на виду і не перешкаджає
са гладкі — коли сидите за столом, їх

легка. Це прикмета всіх майже модних
мо з заложення, що сучасна жінка не
часу поза своїми домашніми та громад-
ештою темпо життя занадто нервове,
вість до мозольних ручних робіт. Ско-
ь сучасний клич.
я на полотно при помочи відбивання.
цями водним стібом, а місцями гладцю

разок вишивання у природній величині.

Ручні

1

2

3

Невеликі звіринні мотиви з листівки узорів ч. 4 гарно можна примінити до діточого вбрання.

Ч. 1. Підбородок із тонкого льняного полотна. Вишивка — це мотив когутиків обведений з обох боків хвилястою лінією. Рубець викінчений коліровою мережкою.

Ч. 2. Комплет для немовлятка з білої флянелі. Шапочка, кабатик і накривало обкидане краєм пестрими, яркими когутиками. Рубець викінчений рідкою обміткою.

Ч. 3. Підборідок тої самої форми, що й попередній, тільки прикрашений іншим узором з листівки ч. 4, а саме „червачками". Долішній ряд густіший, горішній рідший. Третій ряд — це самі частинки головного мотиву.

4

6

ВАЛЕРІЯ О' КОННОР-ВІЛІНСЬКА.

СТАРИЦЬКІ Й ЛИСЕНКИ

12)

XXXVI.

До Києва приїхав цар Олександер III. Це була велика подія для міста, що так, чи інакше відбилася на життю кожного, навіть і приватної людини.

Микола Вітальович Лисенко був звязаний з установою імператриці Марії, бо викладав музику в інституті. Йому доручено влаштувати концерт для царського вшанування. Велика морока, бо треба було вимудрувати програму, відповідну умовам, достойну з музичного боку і не обминути, при пагоді, своєї української.

Концерт вийшов добре, виконання мистецьке; всі ним були задоволені. Царю видно сподобалася кантата „Бють пороги", що виконував її великий хор у національному вбранні і кращі солісти опери. Цар демонстративно плескав і тим надавав ентузіязму всім слухачам. Миколу Вітальовича покликали в царську льожу і висловили йому подяку.

Коли другого дня свої розпитували його про враження, він тільки махнув рукою, як увільняючися від нудоти.

— А цариця, — додав він веселіше, — гарненька жінка і дуже привітна в поведінці.

XXXVII.

Старицький наняв театр в Одесі в спілці з російським антрепренером М., що мав добірну трупу. Вони поділилися днями; крім того, за тогочасними вимогами адміністрації, українські вистави мусіли йти вперемішку із російськими. Грошову відповідальність взяв на себе Старицький.

Одного дня до О'Коннорів прийшла Софія Віталівна і, ледви привітавшися, сказала Лорі:

— Збирайся, поїдеш з нами до Одеси. Хочеш?

— Ще-б то не хотіла!

— Ви відпустите її, тьотю?

Відпустили.

— Але ж так раптом!

— Михайло Петрович там. Маю листа, щоб їхала до нього, а тут Різдвяні свята. Маня проситься зо мною, а Людя залишиться дома на хазяйстві. Замісць неї візьмемо Лору, а як вернеться Маня — поїде Людя.

Була дуже весела подорож і веселе перебування в Одесі. Під Новий рік Михайло Петрович влаштував великий вечір з балем, вечерою для артистів обох труп і гостей з міста.

Маня і Лора, окружені особливою увагою, були якнайбільше задоволені. Танцювали до ранку.

В помешканні Старицьких був безперестанний рух. Артисти російської трупи запобігали перед Михайлом Петровичом, щоб уладнав їм їхні справи з їх директором; маленькі акторчики добивалися протекції, складали свої жалі, позичали гроші, не вертаючи їх.

Українські артисти були у превілейованому становищі. Театр був завжди повний.

Готували першу виставу „Утопленої", на яку мав приїхати Микола Вітальович Лисенко.

Він прибув привітний, ласкавий, як завжди. Сказав Заньковецькій, що вона без краю гарнє; кожному щось приємне, навіть маленьким хористам.

Усі підтяглися. Запанував поважний налад. І тут почалися перші неприємности закулісного характеру.

Заньковецька незадоволена була своєю ролею в „Утопленій", бо їй випадало грати свашку, а пані Барільоті-Садовській, з її прекрасним голосом, — головна роля Панночки.

З того накипіла ціла буря, притушковананазверх, але небезпечна.

Садовський, що сам по собі не робив інтриґ і неприємностей Михайлу Петровичу, тепер, під впливом улюбленої дами, напередодні вистави завязав шию барвистою хусткою, відкашлювався і казав, що непевен, чи зможе виступати завтра. Микола Вітальович непокоївся і сердився, Михайло Петрович Старицький завжди боляче відчував всяку ворожнечу.

Проте якось наладналося, і перша вистава „Утопленої" пройшла надзвичайно гарно. Публика й ґазети приняли з запалом.

Микола Вітальович відїхав до Києва задоволений, одначе Михайлу Петровичу трапилася дуже неприємна пригода.

Лора побачила одного дня стурбоване лице Михайла Петровича, співчуття українських акторів, обурені вигуки Софії Віталівної:

— Який шахрай!

Із усього того довідалася, що російський антрепренер М. обшахрував Михайла Петровича на тридцять тисяч. Тридцять тисяч це була велика сума на той час і складала всі ті гроші, що мав Старицький на руках і пустив їх на театральну справу. То був тяжкий удар з матеріяльного боку, а слідом за тим український театр розбився на кілька труп.

XXXVIII.

Зверхнє життя Старицьких підупало. Потяглася сумна смуга. До грошової розрухи приєдналися ще інші: насамперед хворість Софії Віталівни, в якої після останньої дитини, сина Юрія, прийшли ускладнення в її жіночому здорові і тяжко відбилися на нервовому стані. З того повстали прикрі переживання і для неї, і для Михайла Петровича і для всієї сімї.

Театр розбив родинну єдність. Михайло Петрович і Маня переїздили з міста до міста, сімя залишилася в Києві без певного ґрунту й забезпечення.

Діти не мали твердого проводу в своїх шкільних працях. Дідуньо й бабуня, що прожили свої гроші і жили тепер разом з Софією Віталівною, вимагали постійного піклування: самі вони нічого не звикли робити. Складалося хистке, небезпечне становище.

Тут на допомогу прийшла Людя.

Їй тоді було яких шіснацять років: ще залишалося кінчати ґімназію і багато працювати, бо вчилася вона добре, і все, за що бралася, виконувала зразково.

Не вважаючи на її молодий вік, всі признали її провід, себто охоче довіряли їй, хоч і не допомагаючи їй у роботі.

Нове помешкання в Києві було вже іншого вигляду. Трималися старих річей, нових не набували. Людей приходило менше; лише інтимні приятелі. Той натовп, що обідав, вечеряв, розважався — зник, розвіявся. Людя нераз наражалася на те, що недавні знайомі, зустрічаючись із нею на вулиці, не пізнавали її, не віталися. Зазнала вона банального приспіву: „В кого гроші,, той хороший"...

В домі щоразу бракувало грошей; їй доводилося пильно стежити за тим, щоб задовольняти необхідні вимоги. А вимоги, навіть не необхідні, не зменшувалися, ніхто не хотів залишити своїх звичок. Бабуня так само вимагала добірного меню і нераз докоряла Люді, що вона дає їм на обід котлети тоді, як тепер саме „сезон молодих качок".

Коли довелося перемінити помешкання, пережила, таки знову Людя, багато турбот і непокою, поки перевела ту справу. Найтяжче вийшло з бабунею. Вона відразу просто заявила, що не поїде з місця; потім, дуже поволі, почала спускати, але постійно хвилювалася і ставила безліч умов і запитань. Нарешті всі її уявні страхіття, подолано і вона згодилася.

— Бачите, бабуню, — казала Людя, — даремні були всі ваші хвилювання і страхіття. Тепер ви самі згоджуєтесь, що воно не так зле.

Тут бабуня відсунула свою тарілку і безвладно впала на спинку стільця:

— Але я певна, — вимовила вона тихо, — що там будуть великі чорні таракани.

І знову довелося Люді умовляти і заспокоювати.

XXXIX.

Іде Людя ранком до ґімназії. На ній старенькe пальто, простенька шляпа. Вдумливо дивляться її прекрасні темні очі. Перед нею ґімназія, за нею всі домашні турботи, що невідомо, чи чекатимуть, поки вернеться вона.

Помалу поміж одним і другим висновуються інші думки. Встають образи історичних героїв і подій, паростають, сплітаються в оповідання, в драму... Але немає часу цілком віддати себе тому покликові. Буденне життя забиває мрії, вимагає уваги до себе, до настирливих щоденних дрібниць. Від них своєю невсипущою енерґією видобуває вона хвилинки своєї творчости.

Їй тоді не спадало на думку, що шляхом самоофірн, яку обрала вона своїм сумлінням в ранньому юнацтві, піде здебільшого все її життя серед родинних турбот, порядкування, доглядання й її письменницька творчість пробиватиме собі дорогу серед усяких перепон. Довелося їй по черзі стежити за освітою Оксани і найменшого брата Юрка, учити потім Фотія Красицького, готуючи його до Академії Мистецтв; опікуватися Святозаром Драгомановим і Наталею Лисенко, що стала відомою артисткою. Багато допомоги і підтримки бачило від неї українське громадянство. Скільки влучної ініціятиви кинула вона в громадське життя і скільки завдань уміла добре виконати! З найніжніших молодих літ приступила вона до тієї роботи. І також ретельно працювала над самою собою. У всіх Лисенок був природжений нахил до товщання, а разом з тим і лінощів (за винятком хіба Миколи Вітальовича). Людя над усе жахалася лінків, і, щоб загартувати своє тіло проти розніження, не давала собі попуску. Як тільки було догідно сяде на мякенькому і почує приємність від того, то враз змінить поставу, або зніметься з місця і піде в рух. Так і з їжою: ставила непохитну межу, не давала собі дуже ласувати. В роботі була вимоглива до себе, не дозволяла собі зробити абияк, не задовольнялася приблизно добрим. *(Далі буде).*

Зміст ч. 12*а*:

ІЛЮСТРАЦІЇ:

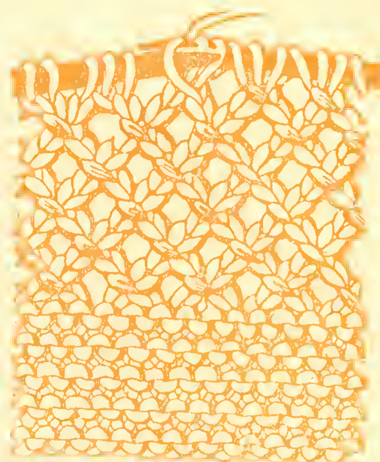
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА, ВИХОДИТЬ У КОЛОМИЇ, ВУЛ. ЗАМКОВА Ч. 37

Зміст ч. 22.

Українські жінки!

Купуйте тільки в крамницях, що оголошуються в українській пресі!

До цього числа долучуємо листівку взорів.

очтову належитість заплачено гуртом.
Należytość pocztową uiszczono ryczałtem

НОВА ХАТА

журнал для плекання
домашньої культури

виходитиме двічи в місяць

—

Приносить у черговому році:

цікаву повість Сіґріди Бо
нариси Софії Яблонської
огляд ужиткового мистецтва
ґрафольоґічний порадник
косметичний порадник
трикотарський курс

—

Колірові таблиці взорів
Аркуші кроїв.

—

Передплата за рік 16·— зол.
Квартальна . . . 4·50 „
Поодиноке число коштує 80 сот.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво".
Редакція і Адмінстрація: Львів, Ринок ч. 39., I. пов.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.
З друкарні Вид. С-ки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

ЦІНА ЧИСЛА 80 СОТ.